

**5-6 Aralık 2016 tarihlerinde Ankara’da bir araya gelen
AB-TÜRKİYE KARMA İSTİŞARE KOMİTESİ
ORTAK BİLDİRİSİ**

1. AB-Türkiye Karma İstişare Komitesi (KİK), AB ve Türkiye’den örgütlü sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerini bir araya getiren bir yapıdır. KİK, AB ve Türkiye arasında tesis edilen Ortaklık Anlaşması çerçevesinde kurulmuş olan diğer yapıları tamamlayıcı nitelikte olup, her iki taraftaki sivil toplum kuruluşlarının, katılım müzakerelerini izlemesini ve müşterek menfaatleri ilgilendiren konularda tartışmalar yapmasını sağlamaktadır. KİK üyeleri arasında çeşitli ekonomik ve sosyal çıkar gruplarının temsilcileri bulunmaktadır.
2. KİK, 15 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye’de gerçekleşen askeri yollarla iktidara el koyma girişimini ve demokratik yollarla seçilmiş olan hükümete ve anayasal düzene karşı yapılmış saldırıları kati suretle kınamaktadır. KİK Üyeleri, terörist gruplarca gerçekleştirilen saldırılar karşısında son derece endişeli duymakta; demokratik değerleri savunurken hayatlarını kaybetmiş vatandaşlar için en derin taziyelerini sunmakta ve Türk toplumu ile dayanışma içerisinde olduklarını dile getirmektedir. Öte yandan, adil yargılanma hakkına ve hukuki sürecin yasalara uygun olarak işletilmesi ilkesine uygun hareket edilmelidir. KİK, alınan tüm tedbirlerin, evrensel temel haklara, yargı bağımsızlığına ve hukukun üstünlüğüne saygı duymak suretiyle, demokrasiyi, sivil hakları ve sosyal uyumu daha da güçlendirmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır.
3. Türkiye, 1950 yılından bu yana Avrupa Konseyi’nin (Council of Europe) üyesi olup, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nden doğan yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadır. KİK, darbe teşebbüsünün sonucu olarak uygulanan, Türk halkını ve sivil toplumu etkileyen OHAL’in mümkün olan en kısa sürede sona erdirilmesini bekler.
4. KİK, Türkiye ve AB sivil toplum kuruluşları arasındaki diyalogun sürdürülmesinin önemli olduğunu vurgularken, uzun süreli işbirliğini devam ettirmedeki taahhüdünü yinelemekte ve sivil toplum kuruluşlarının, yalnızca sivil özgürlüklere saygı gösterilen bir ortamda işlevlerini yerine getirebileceklerinin altını çizmektedir.

AB-Türkiye ilişkilerinin mevcut durumu

5. KİK, 17. (Ekonomik ve Parasal Politika) ve 33. Faslın (Mali ve Bütçesel Hükümler) müzakereye açılmış olmasını memnuniyetle karşılamaktadır. KİK Üyeleri aynı zamanda, 23. (Yargı ve Temel Haklar) ve 24. (Adalet, Özgürlük ve Güvenlik) Fasıllar özelinde ilerleme kaydedilmesi tavsiyesi-

ni olumlu karşılarken, bu iki faslın açılması çağrısında bulunmaktadır. 23. ve 24. Fasıllar çerçevesinde KİK Üyeleri, AB ve Türkiye arasındaki diyalogda, aşağıdaki hususlara dayalı temel hak ve özgürlüklerin etkili bir şekilde uygulanması vurgusuna ihtiyaç duyulduğunun bir kez daha altını çizmektedir:

- hukukun üstünlüğü ve yargının bağımsızlığı;
 - şahsi ayrımcılık ya da ceza korkusu olmaksızın ifade özgürlüğü;
 - çeşitliliği teşvik eden basın özgürlüğü;
 - dernek kurma ve toplantı özgürlüğü;
 - kadın hakları ve toplumsal cinsiyet;
 - sendikal haklar;
 - farklı cinsel yönelimi olanlar ile dini ve kültürel gruplar da dahil olmak üzere azınlık hakları,
 - tüketici hakları.
6. KİK, işbirliğine yönelik girişimler sayesinde ikili ilişkilerde görülen iyileşmeyi memnuniyetle karşılamaktadır. KİK, Kıbrıs sorununun BM çerçevesinde adil, kapsamlı ve uygulanabilir çözümü için tüm tarafları, süregelen müzakereleri aktif bir şekilde desteklemeleri yönünde teşvik etmektedir. KİK, Türk hükümetinden, Ankara Protokolü'nü tamamen uygulaması ve böylece, müzakerelerin askıya alınmasına neden olan fasılların açılmasını kolaylaştırması ricasında bulunmaktadır. KİK, 22 Haziran 2007 tarihinde Avrupa Birliği Konseyi'nin Kıbrıs Türk halkının ekonomik kalkınmasına ilişkin aldığı kararı önemli bulmaktadır.

Mülteci krizi çerçevesinde AB ve Türkiye arasındaki işbirliğinin Sivil Toplum bakış açısından değerlendirilmesi

7. KİK Üyeleri, Türkiye ve bilhassa Akdeniz'e komşu olan AB Üye Ülkeleri'nin göç ve sığınma politikasına ilişkin olarak yaşadığı zorluklara bir kez daha dikkat çekmektedir. KİK, koruma talep eden çok sayıda Suriyeliye ev sahipliği yapan Türk Hükümeti'nin ve Türk vatandaşlarının gösterdiği üstün çabayı takdirle karşılamaktadır. Hâlihazırda 3 milyondan fazla mülteciye ev sahipliği yapan Türkiye, dünyadaki en yüksek mülteci nüfusuna sahip ülkedir.
8. KİK üyeleri, iş piyasasına erişimin, Türkiye'de yasal koruma başvurusunda bulunmuş koruma talep eden kişilere yönelik entegrasyon politikalarının iyileştirilmesinin dayanağı olduğunun altını çizmektedir. Bu sebeple, KİK, geçici koruma altındaki yabancılara, uluslararası koruma başvurusu yapan kişilere ve uluslararası koruma statüsü almış kişilere yönelik çalışma izinlerini düzenleyen mevzuatın çıkarılmasını memnuniyetle karşılamaktadır. KİK, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) gibi uluslararası kuruluşlarla birlikte Türkiye'deki sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini de takdirle karşılamaktadır.
9. KİK, hukuki yardıma erişimin kapsamının, geri gönderme merkezilerindekiler de dâhil olmak üzere, yasal koruma ihtiyacı olan herkesin erişebileceği şekilde genişletilmesini teşvik etmekte-

dir. “Uydu şehirlerin” statüsünün, hareket hakkının kısıtlanmasını önlemek ve istihdam arayışında esneklik yaratmak amacıyla yeniden incelenmesi gerekmektedir.

10. KİK üyeleri, çocuk haklarının iyileştirilmesi, çocukların eğitim hakkının sağlanması ve çocuk işçiliğinin engellenmesi için etkili tedbir ve politikaların uygulanmaya devam edilmesini tavsiye etmektedir.
11. KİK, AB'nin, mevcut fonların uygun bir şekilde tahsis edilmesi için Türk makamlarıyla yakın çalışmaya devam edilmesinin önemli olduğunu ifade etmektedir ve insani çalışmalar alanında görev yapan STK'ların etkililiği ve koruma isteyen kişilerin gerçek ihtiyaçları göz önünde bulundurulduğunda, AB'nin bu fonları, kapasite inşa eden projelerle, insani yardım arasında optimum şekilde paylaşırması gerektiğinin altını çizmektedir.

Vize serbestisi yol haritasının uygulanmasında kaydedilen ilerlemeler

12. KİK üyeleri, Türk vatandaşlarının Schengen bölgesine kısa süreli seyahatleri için halihazırda almaya zorunlu oldukları vizenin kaldırılmasının önünü açacak olan ve Aralık 2013'te başlatılmış vize serbestisi diyaloguna verdiği desteği yinelemektedir. KİK üyeleri, vize serbestisinin, Türkiye ve AB ve Üye Devletler arasında güvenin tesis edilmesinde önemli bir rol oynayabileceğinin altını çizerken, hem Türk Hükümeti'ne hem de Avrupa Komisyonu'na, vize serbestisi yol haritasında kalan az sayıda kriterin karşılanmasında işbirliği yapmaları yönünde çağrıda bulunmaktadır.
13. KİK Üyeleri, AB-Türkiye Geri Kabul Anlaşması'nın üçüncü ülke vatandaşlarını da kapsayacak şekilde onaylanmış olması ve yürürlüğe girmesinin önemini vurgulamaktadır. Türkiye ile tüm AB Üye Devletleri arasındaki ilişkilerin iyi olması, vize serbestisi sürecini kolaylaştıracaktır.
14. KİK üyeleri Avrupa Komisyonu'ndan, mali ve teknik yardımları, Türkiye'nin yol haritasında belirtilmiş ve halihazırda kabul ettiği reformları uygulamaya devam etmesini sağlayacak şekilde, hukuki reformları desteklemek ve idari kapasiteyi geliştirmek amacıyla, hedefe yönelik sunmasını talep etmektedir.

Türkiye'deki ekonomik ve sosyal durum ve yatırım ortamı

15. KİK üyeleri, Türkiye'deki ekonomik gelişmenin yavaşlamasından ve siyasi ve ekonomik gelişmeler nedeniyle ülkeye gelen doğrudan yabancı yatırımların azalmasından duyduğu endişeyi ifade etmektedir. KİK, 2013-2016 yılları arasında yaşanan gelişmelerin ekonomiyi olumsuz etkilediğini ve bilhassa turizm sektöründe belirgin bir çöküşe neden olduğuna işaret etmektedir. Cari açık, para birimi ve piyasadaki dalgalanmalar da yabancı yatırımcıları caydırmakta ve yatırımları zayıflatmaktadır.
16. KİK, Avrupa'nın temel değerlerine ve demokratik ilkelere, hukukun üstünlüğüne ve insan haklarına daima uygun hareket edilmesi şartıyla, Türkiye ve AB halen birbirlerinin çok önemli ortak-

ları olduğunu ve her iki tarafta işbirliğini arttırma iradesinin bulunduğunu düşünmektedir. 15 Temmuz'daki başarısız darbe girişimi akabinde yaşananlar neticesinde, halihazırda göç akınlarının hedefi olan Türkiye'de, benzersiz ve son derece istisnai bir siyasi, ekonomik ve sosyal durum vuku bulmuştur ve bu durum, bölgedeki mevcut gerginliğin de üzerine eklenmiştir. İş ortamındaki kötüleşme ve yapısal reformların hayata geçirilmesindeki yavaşlama, KİK üyelerinin ciddi endişe duyduğu konulardır.

17. KİK, Türkiye ve AB arasında, Türk hükümeti ve Avrupa Komisyonu ile her iki tarafından başlıca iş dünyası kuruluşlarını bir araya getiren üst düzey ekonomik diyalogun tesis edilmesini, ekonomik ilişkileri daha da iyileştirmesi, daha iyi bir iş ortamı ile daha derin ikili ticari ilişkiler, sağlam sınai ilişkiler ve yatırım bağlarını geliştirmesi açısından takdirle karşılanmaktadır.
18. KİK, kayıt dışı ekonomiden kayıtlı ekonomiye geçişi kolaylaştıracak çalışanların haklarını ve insana yaraşır iş ortamını teşvik edecek tedbir ve politikaların uygulanması konusunda hemfikirdir; böylece, hükümetler için vergi matrahı, işletmeler arasındaki adil rekabet, çalışanların hakları ve çalışanlar için insana yaraşır iş fırsatları artacaktır. KİK, adil rekabet ve kurumsal sosyal sorumluluğun, AB ve Türkiye'deki işletmelere sunduğu fırsatların farkındadır.
19. KİK, şiddete teşvik edenler dışındaki tüm fikirlerin özgürce ifade edildiği, sokak gösterileri yapma ve greve katılma hakkı da dâhil olmak üzere ifade ve dernek kurma özgürlüğünün, ulusal yasalar uyarınca önemli ilkeler olduğu, sivil toplumun tüm bileşenlerinin tüm azınlık gruplarını da içerecek şekilde korkusuzca kendini ifade edebildiği, çoğulcu ve barışçıl bir topluma doğru kararlı ve geri dönüşü olmayacak bir şekilde ilerlemenin, her iki tarafın da yararına olacağını vurgulamaktadır.

AB-Türkiye Gümrük Birliği'nin yeniden tanımlanması ve AB-ABD Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) süreçlerindeki gelişmeler

20. KİK üyeleri, AB ve Türkiye arasındaki ikili ticaret hacminin üçe katlanmasından da anlaşılacağı üzere, Gümrük Birliği'nin 1995 yılında yürürlüğe girdiğinden bu yana yarattığı olumlu etkinin altını çizmektedir. Aynı zamanda, Gümrük Birliği, Türk mevzuatının AB mevzuatına bir ölçüde uyumlaştırılmasını sağlamış olup, Türkiye'nin mallara yönelik AB'deki en önemli standart ve yönetmeliklerini kabul etmesine yol açmıştır. Bu durum, Türkiye'nin küresel ekonomiye daha sorunsuz bir şekilde entegre olmasına yardımcı olmuştur.
21. Ancak, KİK, Gümrük Birliği'nin modernize edilmesi ve derinleştirilmesi gerektiği fikrini savunmaktadır. KİK, Gümrük Birliği Anlaşmasının modernizasyonunu ve AB-Türkiye Üst Düzey Çalışma Grubu'nun, ikili ticaret ilişkilerinin ilave ekonomik sektörlerini ve sürdürülebilirlik faslına da kapsayacak şekilde genişletilmesi yönündeki tavsiyelerini memnuniyetle karşılamaktadır.
22. Aynı zamanda, KİK, AB'nin üçüncü ülkelerle arasındaki serbest ticaret anlaşmalarını uygulaması halinde Gümrük Birliği'nin Türkiye'ye getirdiği zorlukların bilincindedir. KİK, AB'nin serbest ticaret anlaşması (STA) ortakları tercihli şartlar çerçevesinde Türk pazarına ulaşabilirken, bu or-

takların tanıdığı tercihlerden Türkiye'nin hariç tutulduğu konusunun altını çizmektedir. KİK üyeleri, AB'nin Kanada ve Japonya dâhil diğer mevcut STA müzakereleri gibi TTIP'in de tam bu nedenle Türkiye'deki makamlar ve iş camiasında endişe uyandırdığının farkındadır. Ancak, Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin bu riskin sınırlandırılmasını sağlayacak adımların atılmasına imkân vereceğini vurgulamaktadır.

23. KİK, Dünya Bankası'nın, Türk iş camiasına verilecek vizeler, Türk sınai ürünlerine ilişkin taşıma kotaları ve Türkiye ile uygun istişare yapmaya yönelik resmi yapıların azlığına ilişkin 2014 yılında verdiği tavsiyelere dikkat çekmekte ve bu konuların, Gümrük Birliği'nin modernizasyonu görüşmelerinde de dikkate alınmasını beklemektedir.
24. KİK, AB ve Türkiye arasında yapılacak her türlü ticaret anlaşmasının müzakere ve uygulama safhalarında, sosyal ortaklarla (işverenler ve çalışanlar) ve diğer sivil toplum kuruluşlarıyla etkili bir şekilde istişare edilmesi ve bu kesimlerin sürece dahil edilmesi gerektiğine inanmaktadır. Bu anlamda, KİK, AB ve Türkiye ilişkileri çerçevesinde faal, ortak bir sivil toplum kuruluşu olma sıfatıyla sahip olduğu istişari rolünü yerine getirmeye hazır olduğunu ifade etmektedir.

Bir sonraki KİK toplantısı

25. 36. KİK toplantısı, 2017 yılının ilk yarısında AB'de gerçekleştirilecektir.

Bu bildiri, Türk makamlarına, AB kurumlarına, Türkiye ve AB'deki sivil toplum kuruluşları ve basına gönderilmiştir. AB-Türkiye Karma İstişare Komitesi çalışma belgelerine ve diğer ilave bilgilere, Sekreteryalar aracılığıyla ulaşılabilir:

Mustafa Bayburtlu, AB Daire Başkanı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) (Tel.: 00.90.312.218.23.80; e-mail: mustafa.bayburtlu@tobb.org.tr) ve **David Hoić**, Yönetici, Dış İlişkiler Birimi, Avrupa Ekonomik ve Sosyal Komitesi (Tel.: 00.32.2-546.90.69; email: david.hoic@eesc.europa.eu).

Daha fazla bilgi için: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eu-turkey-jcc>